

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante a fost elaborat de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante a fost elaborat în legătură cu necesitatea realizării obiectivelor strategice ale Guvernului în contextul alinierii Republicii Moldova la criteriile de aderare la Uniunea Europeană prin Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024. Totodată, proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat în legătură cu necesitatea îndeplinirii măsurilor prioritare pentru ridicarea nivelului de pregătire pentru aderarea la Uniunea Europeană și alinierea la legislația europeană relevantă, asigurării implementării integrale și în termen a recomandărilor formulate de Comisia Europeană pentru implementarea Agendei de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2021-2027, îndeplinirea angajamentelor asumate în baza Acordului de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, precum și executării Programul național de aderare pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029. Pe cale de consecință, pentru a asigura compatibilitatea legislației naționale cu acquis-ul comunitar în domeniul comerțului cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, s-a constatat necesitatea elaborării prezentului proiect de act normativ, care transpune în legislația națională Regulamentul (UE) nr. 2019/125 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 ianuarie 2019 <i>privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (text codificat)</i>.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În prezent, Republica Moldova nu are un cadrul normativ național care să reglementeze comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Articolul 5 din Declarația universală a drepturilor omului, articolul 7 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, articolul 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și, în special Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, prevăd o interdicție necondiționată și cuprinzătoare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

La 18 decembrie 2019, Organizația Națiunilor Unite a interzis în mod absolut tortura prin Rezoluția „Tortura și alte pedepse sau tratamente crude, inumane și degradante” (A/RES/74/143). Totodată, prin această rezoluție Adunarea Generală a ONU a invitat toate statele să ia măsuri legislative, administrative, judiciare și de altă natură corespunzătoare pentru a preveni și a interzice producerea, comercializarea, exportul, importul și utilizarea echipamentelor care nu au nicio utilizare practică decât în scopul torturii sau al altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Interzicerea absolută a torturii consacrată în convențiile Organizației Națiunilor Unite privind drepturile omului se reflectă la nivelul UE în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Carta). Articolul 2 alineatul (2) din Cartă prevede că nimeni nu poate fi condamnat la pedeapsa cu moartea sau executat. Articolul 4 din Cartă prevede că nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

În pofida obligațiilor care le revin statelor în temeiul dreptului internațional, continuă să se înregistreze acte de tortură și alte rele tratamente. În ultimii ani, comunitatea internațională a recunoscut din ce în ce mai mult necesitatea de a reglementa și restricționa comerțul cu anumite echipamente pentru asigurarea respectării legii, pentru a se asigura că astfel de bunuri nu sunt utilizate pentru tortură sau pentru alte rele tratamente.

Concomitent, este necesar să fie interzise exporturile și importurile de echipamente care nu au nicio altă utilizare practică decât cea de a impune pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum și este necesar să fie supus controlului exporturile unor bunuri care ar putea fi utilizate și în scopuri legitime. Controalele date ar trebui să se aplice bunurilor care sunt în principal utilizate în scopuri de represiune și cu excepția cazurilor în care devin disproporționate, oricărui alt echipament sau produs susceptibil de a fi utilizat în mod abuziv sau pentru a impune pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane și degradante, ținându-se seama de motivele pentru care a fost conceput și de caracteristicile sale tehnice.

Inexistența unui cadru normativ național în domeniul comerțului cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru aplicarea pedepsei capitale, torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante poate duce la lipsa controlului și reglementării, permițând utilizarea necontrolată a acestor bunuri.

Lipsa cadrului normativ relevant poate favoriza abuzurile și încălcările drepturilor omului, deoarece actualmente autoritățile naționale nu dispun de instrumentele necesare pentru a monitoriza și restricționa eficient comerțul cu astfel de bunuri. Totodată, neadoptarea unui astfel de cadru normativ poate duce la neconformitatea cu standardele internaționale, afectând imaginea Republicii Moldova pe plan internațional.

Prin urmare, devine judicioasă necesitatea stabilirii unui cadru normativ național propice care să fie aliniat cu standardele europene, acesta fiind și esențial pentru protejarea drepturilor omului, garantarea respectării angajamentelor internaționale și prevenirea abuzurilor legate de utilizarea necontrolată a acestor bunuri.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivele generale al proiectului hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante este de a alinia cadrul normativ național la standardele europene, prevenirea utilizării abuzive a bunurilor în scopul de tortură, pedepsei capitale și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, protejarea drepturilor omului, garantarea respectării angajamentelor internaționale prin controlul eficient al comerțului cu aceste bunuri.

Proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, prevede următoarele aspecte: – noțiunile utilizate în cadrul comerțului cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; – prevederi asupra controlului comerțului cu bunuri care nu au nici o altă utilizare practică decât cea în scopul aplicării pedepsei capitale, torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; – prevederi asupra controlului comerțului cu bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica tortura sau alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; – prevederi asupra controlului comerțului cu bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală; – procedura de autorizare care prevede autoritatea emitentă, tipurile de autorizații, criteriile generale de eliberare a autorizațiilor; – procedura de eliberare, prelungire, refuzul, suspendare temporară și reluare a valabilității, reperfectare, retragere și anulare a autorizațiilor; – listele de bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; – modele ale autorizațiilor și ale actelor pentru comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Proiectul hotărârii de Guvern prevede introducerea a două tipuri de autorizații precum: individuală și globală. Totodată, proiectul va reglementa regimul de autorizație a operațiunilor clasice precum importul, exportul și tranzitul, dar și a altor operațiuni precum asistența tehnică și servicii de intermediere. Concomitent, proiectul actului normativ prevede aprobarea a trei tipuri de liste: lista de bunuri care nu au nici o altă utilizare practică decât cea în scopul aplicării pedepsei capitale, torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; lista de bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica tortura sau alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, precum și lista de bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală.	
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare	
Opțiuni alternative nu au fost identificate.	
4. Analiza impactului de reglementare	
4.1. Impactul asupra sectorului public	
Implementarea prevederilor acestui proiect nu prevede schimbări în cadrul autorităților, precum și nu prevede un impact asupra sectorului public.	
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative	
Implementarea prevederilor acestui proiect nu necesită cheltuieli financiare din bugetul de stat.	
4.3. Impactul asupra sectorului privat	
Implementarea prevederilor acestui proiect nu va afecta sectorul privat, astfel încât interesul sectorului față de efectuarea operațiunilor cu aceste bunuri este redus reieșind din specificul bunurilor care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante enumerate în cadrul Anexelor 2-	

4 al proiectului Hotărârii de Guvern. În același timp, conform datelor statistice în ultimii cinci ani nu s-au înregistrat importuri sau exporturi cu bunurile menționate în anexe.
Totodată, acest proiect nu implică costuri de conformare, din motivul că autorizațiile se eliberează în mod gratuit pentru agenți economici dacă au utilizări legitime, cum ar fi echipamente pentru asigurarea respectării legii (Anexa 3), substanțe chimice farmaceutice (Anexa 4) și expunerea în muzeu, din motivul semnificației lor istorice (Anexa 2).
4.4. Impactul social
Implementarea prevederilor acestui proiect presupune protejarea drepturilor omului, precum și va aduce la prevenirea unor abuzuri de utilizare a bunurilor utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante are drept scop armonizarea legislației naționale cu: – Regulamentul (UE) nr. 2019/125 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 ianuarie 2019 <i>privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (text codificat)</i>. Obiectivul Regulamentului (UE) nr. 2019/125 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 ianuarie 2019 <i>privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (text codificat)</i> este reglementarea comerțului cu țările terțe pentru bunuri care ar putea fi utilizate pentru aplicarea pedepsei capitale, torturii sau altor pedepse și tratamente crude, inumane sau degradante, precum și reglementarea furnizării de servicii de intermediere, asistență tehnică, formare și publicitate în legătură cu aceste bunuri, precum și prevenire contribuției la încălcarea drepturilor fundamentale ale omului prin comerțul cu astfel de bunuri. Prin urmare, a fost elaborat tabelul de concordanță la proiectul hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, cu actul european menționat supra, care va fi transmis pentru examinare și expertizare Centrului de Armonizare a Legislației a Cancelariei de Stat în conformitate cu prevederile art. 35 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Transpunerea în legislația națională a prevederilor Regulamentului (UE) nr. 2019/125 este esențială pentru asigurarea unei implementări uniforme și eficiente a reglementărilor comerțului cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru aplicarea pedepsei capitale, torturii sau altor pedepse și tratamente crude, inumane sau degradante. Aceasta contribuie la

alinieră la standardele Uniunii Europene, demonstrând astfel angajamentul țării față de protecția drepturilor omului și integrându-se în comunitatea internațională care promovează aceste valori.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ La 05 noiembrie 2024, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii de Guvern privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (https://www.mded.gov.md), la compartimentul „Transparență”, rubrica „Anunțuri de inițiere a politiciii” și pe platforma particip.gov.md (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13443), fiind expus termenul-limită și modalitate în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări. Consecutiv, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Regulamentului cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (https://www.mded.gov.md), la compartimentul „Transparență”, rubrica „Anunțuri”, precum și pe platforma particip.gov.md, pentru consultări publice.
7. Concluziile expertizelor Conform art. 36 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție, care va fi efectuată de către Centrul Național Anticorupție. Conform art. 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative proiectul urmează a fi supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent Implementarea Hotărârii Guvernului privind comerțul cu anumite bunuri care ar putea fi utilizate pentru a aplica pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante nu necesită modificarea sau abrogarea unor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ Implementarea prevederilor proiectului se pune în sarcina Agenției Servicii Publice și Serviciului Vamal.

Secretar de Stat

Cristina CEBAN